

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

«Бекітемін»
«Қ. Құлажанова атындағы Қазақ
технология және бизнес
университеті» АҚ
т. ғ. д. профессор
_____ С. Байбеков
« ____ » _____ 2024 ж.

АКАДЕМИЯЛЫҚ АДАЛДЫҚ ТУРАЛЫ

ЕРЕЖЕ

Астана – 2024 ж.

©"Қ. Құлажанова атындағы ҚазТБУ" АҚ зияткерлік меншігі болып табылады.
Қайта басып шығаруға және / немесе одан әрі үшінші тұлғаларға беруге тыйым салынады.

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

АЛҒЫ СӨЗ

1. ӘЗІРЛЕНГЕН ЖӘНЕ ЕНГІЗІЛГЕН: жұмыс тобы (ЖТ) тәрбие жұмысы және әлеуметтік мәселелер бөлім мен бірлесіп.

ЖТ басшысы: оқу-әдістемелік жұмыс жөніндегі Проректор, PhD докторы Жамангарин Д. С.

ЖТ өкілі: оқу-әдістемелік жұмыс жөніндегі Проректор, PhD докторы Жамангарин Д. С.

2. БЕКІТІЛДІ ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛДІ: Ғылыми кеңестің № _____ хаттамасының шешімімен "___" _____ 2024 ж.

3. ӘЗІРЛЕУШІ: тәрбие жұмысы және әлеуметтік мәселелер бөлімі.

4. ТЕКСЕРУ ЖИЛІГІ: 3 жыл.

5. ОНЫҢ ОРНЫНА ЕНГІЗІЛДІ: "Академиялық адалдық туралы ережелер", ЕР 16-10.57-2021, 2022 жылғы 28 желтоқсандағы №5 хаттама.

Осы Ереже "Қ. Құлажанова атындағы ҚазТБУ" АҚ Президенті - ректорының рұқсатынсыз толық немесе ішінара көшірілмейді, көбейтілмейді және таратылмайды.

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

МАЗМҰНЫ

1. Қолдану саласы	4
2. Нормативтік сілтемелер	4
3. Негізгі терминдер	5
4. Қысқартулар мен белгілер	8
5. Жауапкершілік және өкілеттіктер	8
6. Академиялық тәртіпті бұзу	10
7. Академиялық тәртіпті бұзу жағдайларын талдау	13
8. Бастапқы ақпарат	15
9. Талаптар	15
10 Өзгерістер	15
11. Келісу, сақтау және тарату	16
А қосымшасы Келісу парағы	17
Б қосымшасы Танысу парағы	18
В қосымшасы Өзгерістерді тіркеу парағы	19
Г қосымшасы Мерзімді тексерулерді есепке алу парағы	20

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

1. ҚОЛДАНУ САЛАСЫ

1.1 Академиялық адалдық туралы ереже (бұдан әрі-Ереже) "Қ. Құлажанова атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" (бұдан әрі-Университет) акционерлік қоғамында білім беру процесінің барлық субъектілері арасында адалдық орнатуды және ашық өзара қарым-қатынастарды қалыптастыруды, Академиялық адалдық қағидаттары мен талаптарын сақтауды регламенттейді.

1.2 Ереже ПБҚ лауазымды адамдары мен университет қызметкерлеріне басшылық етуге арналған университеттің ішкі нормативтік құжаты (бұдан әрі-ІНҚ) болып табылады.

1.3 Ереже СМЖ талаптарына сәйкес университетте қабылданған құжаттама жиынтығына кіреді.

2. НОРМАТИВТІК ҚҰЖАТТАР

2.1 Ережеде ҚР және Университеттің ІНҚ келесі нормативтік құқықтық актілеріне сілтемелер жасалды:

№	Атауы	Бекіту туралы мәліметтер (№, күні)	Нормативтік құжатқа өзгерістер мен толықтырулар (№, күні)
1	Қазақстан Республикасының Еңбек кодексі	ЗРК № 414-V 23.11.2015 жылдан	өзгерістер мен толықтырулармен 01.01.2024 ж.
2	"Білім туралы" ҚР Заңы	№319–III 27.07.2007 жылдан	өзгерістер мен толықтырулармен 01.01.2024 ж.
3	"Ғылым туралы" ҚР Заңы	№ 407-IV 18.02.2011 жылдан	өзгерістер мен толықтырулармен 01.07.2023 ж.
4	"Қазақстан Республикасындағы тілдер туралы" ҚР Заңы	№151 11.07.1997 жылдан	өзгерістер мен толықтырулармен 01.05.2023 ж.
5	"Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы" ҚР Заңы	№410-V 18.11. 2015 жылдан	өзгерістер мен толықтырулармен 01.05.2023 ж.
6	"Дербес деректер және оларды қорғау туралы" ҚР Заңы	№94-V 21.05.2013 жылдан	өзгерістер мен толықтырулармен 11.02.2024 ж.

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

7	"ҚР Мемлекеттік жастар саясаты туралы" ҚР Заңы	№581-ІІ 07.07.2004 жылдан	өзгерістер мен толықтырулармен 27.07.2007 ж.
8	ISO 9000: 2015 халықаралық стандарты " сапа менеджменті жүйесі. Талаптар ""Quality management systems-Requirements, IDT"	№1390-бап 28.09.2015 жылдан	
9	ISO 9000:2015 халықаралық стандарты "Сапа менеджменті жүйесі. Негізгі ережелер мен сөздік"	№1390-бап 28.09.2015 жылдан	
10	ҚР СТ ISO 9001:2016 "Сапа менеджменті жүйесі. Талаптар"	№28 5-НҚ 14.11.2016 жылдан	
11	Барлық білім беру ұйымдарында оқу процесінің тәрбиелік компонентін күшейту жөніндегі үлгілік кешенді жоспар	№ 873 29.06.2012 жылдан	өзгерістер мен толықтырулармен 02.07.2013 ж. № 674
12	Қазақстан Республикасының Мемлекеттік жастар саясатының 2023-2029 жылдарға арналған тұжырымдамасы	№247 28.03.2023 жылдан	өзгерістер мен толықтырулармен 08.06.2017 ж. №350
13	«Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті» АҚ жарғысы	№1 университеттің АЖЖ хаттамасымен бекітілген 15.04.2013 ж.	Университеттің шешімімен өзгертілген №6, 11.12.2023 ж.

3. НЕГІЗГІ ТЕРМИНДЕР

3.1 Ережеде келесі негізгі терминдер мен анықтамалар қолданылады:

Термин	Анықтамасы
Академиялық адалдық	жазбаша бақылау жұмыстарын, емтихандарды, эсселерді, зерттеулерді, презентацияларды орындау кезінде оқыту мен бағалауда жеке адалдықты дамытатын құндылықтар мен принциптердің жиынтығы

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	EP 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

Академиялық кезең (Academic Term)	Университет үш форманың бірінде дербес белгілейтін теориялық оқыту кезеңі: семестр, триместр, тоқсан
Апелляция (Appeal)	білім алушының білімін объективті бағалау жағдайларын анықтау және жою үшін жүргізілетін рәсім
Оқу жетістіктерін бағалаудың балдық-рейтингтік әріптік жүйесі	халықаралық тәжірибеде қабылданған цифрлық баламасы бар әріптік жүйеге сәйкес келетін және білім алушылардың рейтингін белгілеуге мүмкіндік беретін балдардағы оқу жетістіктерінің деңгейін бағалау жүйесі
Тәрбие жұмысы	студенттің жеке басын қалыптастыру процесіне университеттің белсенді қатысуына бағытталған. Тәрбие оқу педагогикалық әрекетінен тыс жеке элемент емес, жалпы оқу және даму процесіне біріктірілген педагогикалық қызметтің қажетті органикалық құрамдас бөлігі болуы керек
Декан	Университеттегі факультет жетекшісі, факультеттегі оқу, тәрбие және ғылыми жұмыстарға тікелей басшылық етеді
ECTS (European Credit Transfer and Accumulation System)	трансферттің (аударымның) және кредиттерді жинақтаудың Еуропалық жүйесі, студенттің шетелде алған кредиттерін өз университетіне оралғаннан кейін олардың дәрежесін алу үшін есептелетін кредиттерге аудару тәсілі, сондай-ақ білім беру бағдарламалары шеңберінде кредиттерді жинақтау
Жеке білім беру траекториясы	жоғары немесе жоғары оқу орнынан кейінгі білім берудің білім беру бағдарламасын игеру шеңберінде жеке оқу жоспарына сәйкес білім алушылардың білім мазмұнын дербес таңдау, жоспарлау және игеру
Ақпараттық-білім беру порталы	білім беру процесін ұйымдастыруға мүмкіндік беретін әкімшілік-академиялық және оқу-әдістемелік ақпаратты қамтитын ақпараттық ресурстар мен сервистердің жүйелі-ұйымдастырылған өзара байланысты жиынтығы
Қорытынды бақылау (Final Examination)	аралық аттестаттау кезеңінде емтихан түрінде өткізілетін оқу пәнінің бағдарламасын игеру сапасын бағалау мақсатында білім алушылардың оқу жетістіктерін бақылау. Егер пән бірнеше академиялық кезендерде оқытылса, онда қорытынды бақылау осы академиялық кезеңде оқытылған пәннің бөлігі бойынша жүргізілуі мүмкін

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

Білім алушылардың оқу жетістіктерін бақылау	жоғары оқу орны дербес айқындайтын бақылаудың (ағымдағы, аралық және қорытынды) және аттестаттаудың әртүрлі нысандарында білім алушылардың білім деңгейін тексеру
Кредит (Credit)	білім алушының/оқытушының оқу жұмысының көлемін өлшеудің бірыңғай бірлігі
Кредиттік оқыту технологиясы (Credit Unit System)	білім алушы мен оқытушының оқу жұмысының көлемін өлшеудің бірыңғай бірлігі ретінде кредитті пайдалана отырып білім алушылардың пәндерді оқу кезектілігін таңдау және өз бетінше жоспарлау негізінде оқыту
Модуль	білім алушылардың нақты тұжырымдалған білімі, іскерлігі, дағдылары мен құзыреттілігі, барабар бағалау критерийлері бар білім беру бағдарламасының дербес, оқу нәтижелері тұрғысынан аяқталған құрылымдық элементі
Модульдік білім беру бағдарламасы	білім алушылардың белгілі бір дәреже және/немесе біліктілік алу үшін қажетті негізгі құзыреттерді меңгеруіне бағытталған оқу модульдерінің жиынтығын қамтитын оқыту бағдарламасы
Білім беру бағдарламасы	белгілі бір дәреже/ біліктілік беру үшін қажетті модульдердің немесе курс бірліктерінің бекітілген жиынтығы. Білім беру бағдарламаларын әзірлеу кезінде әдетте қол жеткізуге болатын нәтижелер, сондай-ақ берілген нәтижелерге қол жеткізуге әкелетін оқу процедуралары мен жағдайларының құрылымдық жиынтығы ескеріледі
Білім алушылар	бакалавриат, магистратура бағдарламаларында оқитын тұлғалар (студенттер, магистранттар)
Кеңсе тіркеушісі (Office of the Registrar)	оқу пәндеріне тіркелумен, игерілген кредиттерді есепке алумен және қайта есептеумен, білім алушылардың оқу жетістіктерін бақылаудың барлық түрлерін ұйымдастырумен, академиялық рейтингті есептеумен және олардың оқу жетістіктерінің бүкіл тарихын жүргізумен айналысатын Академиялық қызмет
Білім алушыларды аралық аттестаттау	емтихан сессиясы кезеңінде өткізілетін оқу пәнінің оқу аяқталғаннан кейін оның бір бөлігінің немесе бүкіл көлемінің мазмұнын білім алушылардың игеру сапасын бағалау рәсімі
Пәнді қайта оқу (Retake)	"Қанағаттанарлықсыз" қорытынды бағасын алған жағдайда пәнді қайта өту

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

Аралық бақылау	Бір оқу пәнінің бөлімі (модулі) аяқталғаннан кейін білім алушылардың оқу жетістіктерін бақылау
Үлгерімнің орташа балы GPA(Grade Point Average)	таңдалған бағдарлама бойынша бір оқу жылы ішінде кредиттер туындылары сомасының және пәндер бойынша аралық аттестаттауды бағалау балдарының цифрлық баламасының аралық аттестаттау пәндері бойынша кредиттердің жалпы санына қатынасы ретінде айқындалатын білім алушының оқу жетістіктерін орташа өлшенген бағалау
Білім алушылардың үлгерімін ағымдағы бақылау	академиялық кезең ішінде оқытушы аудиториялық және аудиториядан тыс сабақтарда өткізетін оқу бағдарламасына сәйкес білім алушылардың білімін жүйелі тексеру
Эдвайзер (Advisor)	тиісті мамандық бойынша білім алушының академиялық тәлімгері қызметін атқаратын, оқыту траекториясын таңдауға (жеке оқу жоспарын қалыптастыруға) және оқу кезеңінде білім беру бағдарламасын меңгеруге жәрдемдесетін оқытушы
Емтихан сессиясы	білім алушылардың мамандық бойынша білім беру бағдарламасын меңгеру дәрежесін қорытынды бақылау кезеңі
Пәнді қайта оқу (Retake)	"Қанағаттанарлықсыз" қорытынды бағасын алған жағдайда пәнді қайта өту («FX»)

4. ҚЫСҚАРТУЛАР МЕН БЕЛГІЛЕР

4.1 Ережеде келесі қысқартулар мен белгілер қолданылады:

БТЕ	Бөлімше туралы ереже
ҒЖСБП	Ғылыми жұмыс және сыртқы байланыстар жөніндегі проректор
ЖТ	Жұмыс тобы
ҚБ	Құрылымдық бөлімшелер
ҚР	Қазақстан Республикасы
ПББ	Персоналды басқару бөлімі
СБӨ	Сапа жөніндегі басшылықтың өкілі
СҚАБ	Сапаны қамтамасыз ету және аккредиттеу бөлімі
СМЖ	Сапа менеджменті жүйесі
ТӘЖП	Тәрбие және әлеуметтік жұмыс жөніндегі проректор
ТЖӘМБ	Тәрбие жұмысы және әлеуметтік мәселелер бөлімі

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

Университет	"Қ. Құлажанова атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ
УСТ	Университет Стандарты

5. ЖАУАПКЕРШІЛІК ЖӘНЕ ӨКІЛЕТТІКТЕР

5.1 Ережені университет президенті-ректоры бекітеді.

5.2 Ережеде көрсетілген талаптарды енгізу үшін жауапкершілік тәрбие жұмысы және әлеуметтік мәселелер жөніндегі проректорға жүктеледі.

5.3 Бөлімшедегі сапа менеджменті жүйесінің (СМЖ) құжаттарының сақталуы мен рұқсатсыз көшірілуіне және қызметтік ақпараттың жария етілуіне бөлімше басшылары жауапты болады.

5.4 Білім алушының жауапкершілігі.

Барлық білім алушылар өздері берген тапсырмаларды алған нәтижелері өздері жүзеге асырған өз жұмыстарын шынайы және шынайы көрсететіндей етіп орындауы тиіс.

5.4.1 Білім алушылар міндетті:

- Берілген тапсырманы орындау кезінде қандай ережелер қолданылатынын білу және оқытушылардың басқа жұмыстардың деректерін қаншалықты пайдалануға болатындығы және/немесе рұқсат етілетіні туралы нұсқауларын сақтау.

- Басқа жұмыстардың нәтижелерін пайдаланыңыз және басқа жұмыстарды тек өзінің академиялық жұмысын орындау үшін көмекші материалдар ретінде келтіріңіз. Егер білім алушы басқа жұмыстардың нәтижелерін пайдаланса, бұл білім алушыға ұсынылатын өз жұмысының тиісті бөлігінде айтылуы тиіс.

- Орындалған жұмысты ұсыну кезінде жаңа білімді игерудің жеке дағдыларын және қол жеткізілген нәтижелерді көрсете білу. Білім алушының түпкілікті жұмысына басқа адамдар елеулі үлес қосқан жағдайларда, бұл туралы айтылуы тиіс.

- Егер білім алушыға басқа жұмыстардың нәтижелерін дәл қалай пайдалану және ұсыну қажеттігі түсініксіз болса және басқа білім алушылармен ынтымақтастыққа қандай шамада рұқсат етілсе, нақтылауды енгізуді талап ету.

- Егер білім алушыда қажетті академиялық тәжірибе мен жұмысты орындаудың практикалық дағдылары болмаса, қосымша нұсқаулар беруді сұраңыз.

5.5 Пән оқытушысының жауапкершілігі.

Пән оқытушысының жауапкершілігі университеттің барлық деңгейдегі білім алушыларына қолданылады. Пән оқытушысы білім алушының пәннен (бағдарлама элементінен) өту кезіндегі оқу үлгерімін бағалау процестерінің тұтастығын қамтамасыз етуге жауапты болады.

5.5.1 Тиісті жағдайларда және егер бұл білім беру бағдарламасы шеңберінде қажет болса, пән оқытушысы:

- білім алушыларға академиялық тәртіпті бұзудың барлық аспектілері бойынша, оның ішінде академиялық тәртіпті бұзуға жол бермеу туралы ақпарат беру және білім алушыларға кеңес беру. Мұндай ақпараттандыру білім алушыларға ережелерді түсінуге және қолдануға үйренуге жеткілікті уақыт беру үшін оқу курсының басында жүргізілуі керек;

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

- білім алушылардың білім беру дайындығының әртүрлі деңгейлерін ескеру, өйткені бұл фактор олардың академиялық тәртіпті бұзуға қатысты университетте қолданылатын тәжірибелерге деген көзқарасына әсер етуі мүмкін;

- ғылыми жұмыс жазу принциптерін түсіндіру (мысалы, дипломдық жұмыс);
- білім алушылардың жалпы қабылданған сілтеме жүйелерін пайдалануын қадағалау;
- білім алушыларға жеке жұмысты орындау бойынша нақты және егжей-тегжейлі нұсқаулар беру;

- білім алушыларға академиялық тәртіпті бұзу жағдайлары қалай анықталатыны және анықталатыны туралы жүйелі түрде хабарлау;

- білім алушыларға олардың жұмыстары плагиатқа тексерілетіні туралы хабарлау, мысалы, мәтіндерді салыстыру құралдарын пайдалану арқылы;

- академиялық тәртіпті бұзу жағдайлары анықталған кезде осы ережеге сәйкес шаралар қабылдау.

5.6 Деканның жауапкершілігі:

5.6.1 факультет деканы факультетте білім алушылар үшін қажетті білім мен дағдыларды алуға жағдай жасайтын және бір мезгілде академиялық тәртіпті бұзу жағдайларын болдырмайтын процестерді қалыптастыруға және қадағалауға жауапты болады.

5.6.2 Факультет деканы міндетті:

- академиялық адалдықты қамтамасыз етуге байланысты мәселелер бойынша оқытушыларға кеңес беретін байланыс тұлғасын (деканның оқу жұмысы, тәрбие жұмысы жөніндегі орынбасары) тағайындау. Байланыс тұлғасы оқытушылармен үнемі байланыста болады және ұтымды тәжірибені әзірлеуге және білім алушыларға академиялық тәртіпті бұзбауға қалай көмектесуге болатыны туралы ақпаратты таратуға жәрдемдеседі.

6. АКАДЕМИЯЛЫҚ ТӘРТІПТІ БҰЗУ

6.1 Адалдық қағидаттары университеттің әрбір қызметкері, оқытушысы, білім алушысы үшін жетекші және бағыттаушы іргелі құндылықтар болып табылады. Академиялық мәдениет әрбір білім алушыдан өзінің интеллектуалдық әлеуетінің, қызығушылығы мен дарындылығының деңгейін көрсететін оқу және ол орындайтын тапсырмалардың нәтижелері үшін жауапкершілікті өз мойнына алуды талап етеді.

6.2 Тиісті академиялық мінез-құлық қағидаттарын түсінбеу академиялық тәртіпті бұзудың дәлелді себебі бола алмайды. Егер білім алушыға белгілі бір жағдайда тиісті академиялық мінез-құлық әдісін таңдау қиынға соғатын болса, оған қатысты ауыр айыптаулардан аулақ болу үшін мұғаліммен кеңесу қажет.

6.3 Оқыту барысында білім алушылар өздерін дұрыс көрсетуі, тек өз жұмыстарының авторлығын бекітуі, тиісті академиялық пәндерде қабылданған әдістерді пайдалана отырып, басқалардың сөздерін, зерттеу нәтижелері мен идеяларын пайдалануын мойындауы және барлық академиялық тапсырмаларды адал орындауы тиіс. Білім алушының кез келген іс-әрекеті, адалдықтан басқа, білім алушының университетпен моральдық уағдаластығын бұзады және білім алушының білімді адам болуына кедергі келтіреді, бүкіл академиялық қоғамдастықтың күш-жігерін жоққа шығарады және барлық білім алушылардың, әсіресе алдамшы білім алушылардың алған білімінің құндылығын төмендетеді. Білім алушылар да, профессорлық-оқытушылар құрамы да университетте академиялық адалдықты қамтамасыз етуге жауапты.

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

6.4 Алдау, плагиат, рұқсат етілмеген бірлескен авторлық, басқа білім алушылардың жұмысының тұтастығына әдейі араласу, деректерді бұрмалау немесе бұрмалау және академиялық тәртіпті бұзудың басқа түрлері елеулі бұзушылықтар болып саналады және мұндай бұзушылықтарға қатысты тәртіптік ықпал ету шаралары қолданылуы мүмкін.

6.5 Төменде академиялық тәртіпті бұзу деп саналуы мүмкін теріс қылықтардың мысалдары келтірілген (тізім жалғасуы мүмкін).

Алдау: алдау "емтихандағы жазбаларды, техникалық құралдарды немесе ақпаратты рұқсатсыз пайдалану" ретінде анықталады. Төменде алдаудың мысалдары келтірілген.

Өтірік кейінірек шекті мерзімге ауыстыру немесе басқа да нақты артықшылықтар алу мақсатында.

Кейінге қалдыру үшін отбасылық немесе жеке жағдайлар туралы көрінеу жалған ақпарат беру.

Тестілеу процесінде немесе басқа академиялық жұмысты орындау кезінде тыйым салынған ресурстарды пайдалану.

Рұқсат бланкісінде және/немесе білім беру бағдарламасының компоненттерін таңдау немесе ауыстыру нысанында оқытушының қолын қолдан жасау.

Деректердің бұрмалануы немесе іс жүзінде оқушы орындамаған жұмысты орындау туралы мәлімдеме.

Басқа білім алушылардың жұмыстарын өз жұмыстары ретінде ұсыну (өз жұмыстарында басқа жұмыстардың нәтижелерін пайдалану туралы әдейі ескертулердің болмауы).

Басқа білім алушыға жоғарыда аталған әрекеттердің кез келгенін жүзеге асыруға жәрдемдесу.

Плагиат: Плагиат "басқа авторлардың шығармаларын өз туындылары ретінде ұсыну" ретінде анықталады.

Плагиат деп саналуы мүмкін бұзушылықтардың мысалдары төменде келтірілген (тізім жалғасуы мүмкін).

Білім алушының өз жұмысы ретінде басқа біреудің жұмысын ұсыну, сонда білім алушы өзіне лайық болғаннан жоғары баға алады.

Мәтінді, мәселелерді шешу жолдарын, Компьютерлік бағдарламалық кодтарды, сызбаларды, схемалар мен кескіндерді көшірілетін материалдардың авторлығын көрсетпей және дереккөзге сілтеме жасамай көшіру.

Дереккөзге сілтеме жасамай идеяларды, деректерді және басқа материалдарды пайдалану.

Жұмыстың бір бөлігін дереккөзге сілтемесіз аудару.

Түпнұсқаны айтарлықтай өзгертпестен мәтінді қорытындылау немесе қайта жазу. Білім алушы дереккөз материалын өз сөзімен қайта жазатын (парафразалайтын) жағдайларда білім алушының мәтінінде түпнұсқа дереккөзге сілтемелер болуы тиіс.

Нақты тапсырманы орындау кезінде рұқсат етілгеннен неғұрлым тығыз, басқа білім алушылармен ынтымақтастық, осы білім алушыларға сілтемесіз басқа білім алушылардың әзірлемелері мен идеяларын пайдалану, авторлығын көрсетпей басқа білім алушылардың жұмыстарын көшіру немесе басқа білім алушыларға білім алушының өз жұмысын көшіруге рұқсат беру.

Бұрмалау: бұрмалау дегеніміз - бар ақпаратты, деректерді немесе дәйексөздерді бұрмалау немесе ойлап табу; деректерді жинау немесе алу әдісін дәл көрсетпей, деректерді

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

жинау немесе қалыптастырудың тиісті әдістерін анықтайтын стандартты процедураларға сәйкес іс жүзінде алынбаған деректерді ұсыну. "Ойдан шығарылған" ақпарат, егер тиісті дереккөз сілтемесімен қамтамасыз етілмесе және мұндай ақпаратты пайдалануға оқытушыдан немесе емтихан алушыдан рұқсат алынбаса, ешқандай академиялық жұмыстарда пайдаланылмауы керек.

Мысалы, зерттеудегі бір үлгіні талдап, сол бір үлгіге негізделген деректерді бірден "ойлап тауып", олар бойынша басқа да қажетті талдаулар жүргізу дұрыс болмайды.

Жалған мысалдар:

Дәйексөздің қайнар көзін немесе кітаптың атауын көрсетпестен кітап шолуынан дәйексөз келтіру.

Бағалау алынған жауаптарға өзгерістер енгізу.

Жоспарланған емтиханнан немесе басқа академиялық тапсырмадан босату мақсатында жалған құжаттарды ұсыну.

Ведомостар мен ресми құжаттарды бұрмалау: академиялық үлгерім туралы құжаттарға өзгерістер енгізу; ресми академиялық құжаттардағы, үлгерім ведомостарындағы қолтаңбаларды қолдан жасау немесе ақпаратты бұрмалау, рұқсат хаттарын немесе университет АА-ның кез келген басқа да ресми құжаттарын қолдан жасау.

Әділетсіз артықшылық алу:

Мұндай материалдарды оқытушының өзі (немесе тіркеуші кеңсесі) ашқанға дейін емтихан материалдарын ұрлау, көшіру, тарату немесе басқа жолмен қол жеткізу.

Кітапхана материалдарын басқа білім алушылардың пайдалануына жол бермеу мақсатында оларды ұрлау, жою, бүлдіру немесе жасыру.

Академиялық тапсырманы орындау кезінде басқа адамдардан оған рұқсат алмай көмек алу.

Бұрын алынған емтихан материалдарын ұстау, иелену, пайдалану немесе тарату, егер бұл материалдарда емтихан аяқталғаннан кейін курс оқытушысына қайтарылуы керек екендігі туралы нақты көрсеткіш болса.

Басқа білім алушылардың академиялық жұмысына әдейі кедергі жасау немесе араласу.

Басқа білім алушылардың академиялық жұмыстарына қарағанда әділетсіз академиялық артықшылық жасау немесе алу мақсатында жүзеге асырылатын басқа әрекеттер.

Басқа білім алушылардың академиялық үлгерімінің көрсеткіштерін төмендету мақсатында басқа білім алушылардың жұмыстарына немесе университет материалдары мен жүйелеріне өзге де зиян келтіру, жою немесе зиян келтіру.

Компьютерленген академиялық жазбаларға немесе әкімшілік жазбаларға немесе жүйелерге рұқсатсыз қол жеткізу.

Компьютерлік жазбаларды қарау немесе өзгерту, компьютерлік бағдарламаларға немесе жүйелерге өзгерістер енгізу, рұқсатсыз қол жеткізу нәтижесінде алынған ақпаратты ашу немесе тарату немесе компьютерлік немесе ақпараттық жүйелердің жұмысына араласу немесе олардың қолжетімділігін бұзу.

Академиялық адалдықты жеңу:

Басқа білім алушыға академиялық адалдық туралы ережені бұзуға жәрдемдесу.

Басқа білім алушыға емтихан тапсыру немесе өз курстық жұмысын басқа білім алушыға тапсыру, сол жұмысты өзі үшін беру.

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

Мұндай материалдар немесе ақпарат жоғарыда аталған бұзушылықтар үшін пайдаланылуы мүмкін екенін біле тұра, материалдарды, ақпаратты беру немесе басқа тұлғаға жәрдемдесу.

Академиялық адалдыққа қатысты кез келген мәселеге байланысты жалған ақпарат беру.

Жоғарыда келтірілген анықтамалар толық болмағандықтан, әрбір жеке жағдайды университеттің ресми өкілдері түсініп, теріс қылықтың ауырлығына сәйкес бағалауы керек.

7. АКАДЕМИЯЛЫҚ ТӘРТІПТІ БҰЗУ ЖАҒДАЙЛАРЫН ТАЛДАУ

7.1 нақты курс/пән тәртібімен талданатын жағдайлар (тәртіптік ықпал ету шараларын қолданбай):

7.1.1 Академиялық тәртіпті бұзудың барлық жағдайларында тиісті шаралар қабылдануы тиіс. Білім алушылардың академиялық тәртіпті бұзуының кейбір жағдайларын тікелей оқытушы, мүмкін факультет деканының қатысуымен түсінуі мүмкін;

7.1.2 Оқу курсы шеңберінде Академиялық тәртіпті бұзу туралы істі қарау тәртібі туралы шешімді осы құжатта келтірілген тәртіпке сәйкес пән оқытушысы әрқашан қабылдайды.

7.1.3 Бағалау алу үшін (әлі) берілмеген тапсырмаларды орындау шеңберінде жіберілген академиялық тәртіпті бұзушылықтар, мысалы, кері қайтарып алу мақсатында жұмыстардың жобаларын ұсыну тәртіптік ықпал ету шараларымен жазаланбайды. Бұзушылық фактісі алдын ала кезеңде ашылған жағдайларда білім алушы баға алу үшін берілетін жұмыс толығымен түзетілуі немесе қайта жасалуы тиіс екендігі туралы айқын ескерту алады. Бұл ескертуді жазбаша түрде ресімдеу және білім алушыға нақты тапсырманы (оны түзету немесе қайта жасау қажет) ескерту ұсынылады.

7.1.4 Егер оқытушы білім алушы академиялық мінез-құлықтың күтілетін стандарттарын бұзуға жол берді деп есептесе, әдетте, білім алушымен мүмкіндігінше тезірек жеке сөйлесу ұсынылады.

7.1.5 Әңгімеге шақыру жазбаша түрде ресімделуі тиіс. Әңгімелесу барысында мұғалім білім алушының мінез-құлқын академиялық тәртіпті бұзу деп санайтын себебін түсіндіріп, білім алушыға осы айыптауларға жауап беруге мүмкіндік беруі керек. Әңгімелесу кезінде студент өзін тар сезінетін және шамадан тыс алаңдаушылық білдіретін атмосфераны құрудан аулақ болу керек.

7.1.6 Оқытушы мен білім алушы арасындағы талқылау нәтижесінде оқытушы білім алушының шын мәнінде адал емес ниеті бар деген қорытындыға келуі мүмкін және бұл жағдайда қосымша шараларды қолдану туралы шешім қабылдауы мүмкін.

7.1.7 Білім алушы үшін салдарлар іс-әрекетке пропорционалды болуы керек және шараларды анықтау кезінде білім алушы орналасқан оқу кезеңін және осы мәселе бойынша алған ақпаратын ескеру ұсынылады.

7.1.8 Салдары жасалған әрекеттердің ауырлығын, жұмыс сапасына әсер ету деңгейін, басқа білім алушыларға әсер ету деңгейін (мысалы, топтың жұмысына) және мәлімделген оқу нәтижелерінің орындалуының дәлелі ретінде тапсырманың мәніне әсер ету деңгейін көрсетуі керек.

7.1.9 Оқытушы аудиториялық сабақтар тәртібін бұзуға қатысты тиісті шараларды айқындайды. Мұндай шараларға мыналар кіруі мүмкін:

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

- білім алушыға жұмысты қайта жасау талабы, бұл ретте мұндай қайта жасалған жұмыс үшін баға төмендетілетін болады;

- білім алушыға нақты тапсырма үшін есеп айырысу;

- білім алушыға бүкіл курс үшін есеп айырысу.

7.1.10 Зерттеу жобаларына қатысты бұзушылықтарға қатысты оқытушы тиісті шараларды айқындайды. Мұндай шараларға мыналар кіруі мүмкін:

- білім алушының зерттеу жобасына қатысуын тоқтату;

- академиялық тәртіпті бұзу жағдайы оқытушы мен білім алушы қол қоятын академиялық тәртіпті бұзу туралы есепте тіркеледі;

- білім алушыны оқытушы бұзған жағдайда, егер ол осы жағдайды оқытушының түсіндіруімен келіспесе, бұл жағдай кафедра отырысының қарауына берілуі мүмкін екендігі туралы хабардар етуі керек;

- оқытушы білім алушыны бұзушылықты меңгерушімен бірлесіп талқылаған жағдайда, кафедра, ол білім алушыны, егер ол осы жағдайды меңгерушімен түсіндіруге келіспесе, хабардар етуі керек. кафедра бұл істі деканаттың қарауына беруі мүмкін;

- білім алушыны декан меңгерушімен бірлесіп бұзған жағдайда, кафедра және оқытушы, ол білім алушыға, егер ол деканмен осы жағдайды түсіндіруге келіспесе, бұл жағдай Тәртіптік кеңестің қарауына берілуі мүмкін екенін хабарлауы керек.

7.2 Тәртіптік ықпал ету шараларын қолдануды талап ететін жағдайлар:

7.2.1 Факультет деканы бұзушылықтың ауырлығы және білім алушының осы жағдайға қатынасы сияқты факторларды басшылыққа ала отырып, істі тәртіптік кеңеске беру туралы шешім қабылдауға құқылы, бұл ретте кез келген күмән мен белгісіздік ескерілуі тиіс.

7.2.2 Бұзушылықтар оқытушы мен студент арасында талданатын жағдайлар, алайда білім алушы оқытушының, меңгерушінің шешімімен келіспейді. кафедралар мен деканаттар Тәртіптік кеңестің қарауына жіберілуі мүмкін. Бұл процесті білім алушылар бастауы керек.

7.2.3 Тәртіптік ықпал ету шараларын қолдану туралы шешім қабылдау үшін мынаны нақты анықтау қажет:

- білім алушылардың жіберген бұзушылықтары бағаланатын міндетті орындаудың адалдығына күмән келтірді;

- білім алушының Тәртіптік кеңес алдында сөз сөйлеуге құқығы бар. Тәртіптік кеңес отырысының уақыты мен орны туралы білім алушыға кемінде 3 күн бұрын хабарлануы тиіс;

- Тәртіптік кеңес тәртіптік ықпал ету шараларын қолдану туралы шешім қабылдай алады.

Тәртіптік кеңес қабылдай алатын тәртіптік шаралар жоғарыда 3.1-бөлімде келтірілген. Сонымен қатар, басқа шаралар қабылдануы мүмкін:

- "Ескерту жасау";

- "Шегерім".

Егер білім алушылардың бұзушылық туралы жағдайын Тәртіптік кеңес (ТК) қараса, ТК білім алушыны оқудан шығару туралы ұсыныс берген жағдайларды қоспағанда, оның шешімі түпкілікті болып табылады және бұл жағдайда түпкілікті шешімді университет президенті - ректоры қабылдайды.

Тәртіптік кеңестің мүшелері:

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

- Факультет деканы;
- ЖШС өкілі;
- Студенттік басқару органы тағайындаған студенттер қауымдастығының екі өкілі;
- ОӘЖ проректоры тағайындайтын тағы үш мүше, оның ішінде кем дегенде бір оқытушы және университеттің заң қызметінің өкілі.

8. БАСТАПҚЫ АҚПАРАТ

8.1 Академиялық адалдық-университеттің негізгі құндылығы. Академиялық тапсырмаларды адал орындай отырып, білім алушылар жаңа инновациялық идеяларды қалыптастыру арқылы білім мен мәдениетті берудің қажетті деңгейін қамтамасыз ете отырып, білім беру ұйымының іргелі құндылықтарының бірлігін қолдайды.

8.2 Ереже білім алушылардан кез келген уақытта өзін моральдық және адал ұстауды, әрқашан шындықты айтуды, тікелей жауаптардан бас тартпауды және қоғамдық мүдделерді жеке мүдделерден жоғары қоюды талап етеді.

8.3 Бұл уәделер орындалуы керек, қабылданған міндеттемелер орындалуы керек. Академиялық адалдық ережелерін сақтамау студенттердің GPA-ның төмендеуіне әкелуі мүмкін, оның беделіне келтірілген зиян туралы айтпағанда.

8.4 Университеттің әрбір құрылымдық бөлімшесі академиялық адалдықтың жоғары стандарттарын қамтамасыз етуге жауапты. Ғылыми прогрестің маңызды қасиеті-ғылыми жұмыстар басқа жұмыстар негізінде жасалады. Бұл білімнің сабақтастығын қамтамасыз ету және сенімді нәтижелерге қол жеткізу үшін жасалады. Басқа жұмыстарды пайдалану тәсілдерін нақты анықтау және кез-келген уақытта жалпы қабылданған дәйексөздер мен басқа ғылыми жұмыстарға сілтемелерді сақтау маңызды. Жоғары және жоғары оқу орнынан кейінгі білім алу процесінде білім алушылар академиялық қоғамдастық шеңберінде бірлескен авторлық және білім алмасу жұмыстарын орындау кезінде дереккөздерді (жарияланған да, жарияланбаған да) дұрыс және дұрыс пайдалану білімін, іскерлігін және дағдыларын меңгереді.

8.5 Халықаралық ғылыми қоғамдастық академиялық тәртіпті бұзу мәселелерімен қатты айналысады, өйткені мұндай бұзушылықтар ғылыми бастамалардың тұтастығына қауіп төндіреді және осы принциптерді бұзған зерттеушінің беделіне орны толмас зиян келтіреді. Сол сияқты, білім алушының оқу процесінде үлгерім деңгейін бағалау оның орындаған тапсырмаларының нәтижелері бойынша анықталады. Бұл нәтижелер ешқандай жағдайда, мысалы, плагиат арқылы алаяқтық жолмен алынған деректерді қамтымауы керек.

8.6 Емтихандар немесе академиялық жұмысты бағалау кезінде адастыру немесе алдау әрекеттері анықталған кезде тәртіптік ықпал ету шаралары қолданылуы керек. Ереже университетте алынған сынақ бірліктерінің сапасы мен объективтілігін қорғау мақсатында, сондай-ақ түлектердің академиялық және ғылыми қоғамдастық ұсынған талаптарға сәйкестігін қамтамасыз ету мақсатында қолданылады.

9. ТАЛАПТАР

9.1 Ережені практикалық іске асыру міндетті түрде оқу-тәрбие қызметі саласындағы құқықтық актілердің талаптары мен нормаларымен қатаң түрде жүзеге асырылуы тиіс.

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

10. ӨЗГЕРІСТЕР

10.1 режені әзірлеу, ресімдеу, келісу және бекіту, сондай-ақ оған өзгерістер енгізу университет стандартына сәйкес жүргізіледі және "өзгерістерді тіркеу парағында" тіркеледі.

11. КЕЛІСУ, САҚТАУ ЖӘНЕ ТАРАТУ

11.1 Ереженің жобасын келісуді СБӨ және басқа да лауазымды адамдар жүзеге асырады және "Келісу парағында" ресімделеді.

11.2 Ереженің түпнұсқасын ООКиА бөліміне сақтауға беру үшін ТЖӘМ бөлімінің басшысы жауапты болады.

11.3 Ереженің түпнұсқасын сақтау және есепке алынған жұмыс даналарын тарату жауапкершілігі СҚА бөліміне жүктеледі.

11.4 Ереженің есепке алынған жұмыс даналары мынадай мекенжайларға жіберіледі: СБӨ, ҚБ басшыларына, барлық проректорларға. Ереженің есепке алынған жұмыс даналарын беру СМЖ талаптарына сәйкес тіркелуге тиіс.

11.5 Ереженің есепке алынған жұмыс данасының көшірмелерін жасау СМЖ талаптарына сәйкес жүргізіледі.

"Қ. Құлажанов атындағы Қазақ технология және бизнес университеті" АҚ	ЕР 16-06.01-2022	
Академиялық адалдық туралы ереже	Басылым 3	

Г қосымшасы
(міндетті)

